

Даниел Келман - „Аз и Камински“

Събуди ме почукването на кондуктора по вратата на купето. Било вече шест, каза той, след половин час сме пристигали. Дали съм го чул? Да, промърморих аз, да. Надигнах се с усилие. Бях се изтегнал и върху трите седалки, понеже в купето нямаше друг човек, гърбът ме болеше, вратът ми се бе схванал. В сънищата ми упорито се бяха намесвали шумове от движението на влака, гласове от коридора и оповестяване на някакви си гари; непрекъснато се бях стряскал от кошмари; по едно време някой беше отворил, кашляйки, вратата на купето откъм коридора и ми се бе наложило да ставам, за да я затворя. Разтърках очи и погледнах през прозореца: валеше. Нахлузих си обувките, извадих от куфара старата си електрическа самобръсначка и излязох, като не спирах да се прозявам.

От огледалото в тоалетната на влака ме гледаше бледо лице с разчорлена коса и отпечатащи от тапицерията на седалките по бузата. Включих самобръсначката, но тя не заработи. Отворих вратата, зърнах кондуктора в другия край на вагона и подвикнах, че имам нужда от помощта му.

Дойде и ме измери с тънка усмивчица. Обясних му, че самобръсначката ми не работи, защото вероятно няма ток. Разбира се, че има ток, отвърна той.

Няма, настоях аз. Има, каза той. Няма! Той сви рамене и предположи, че можело някой кабел да се е повредил, но в такъв случай нямало как да помогне. Възнегодувах, че това е най-малкото, което може да се очаква от един кондуктор! Не кондуктор, възрази той, а влаков стюард. Казах, че ми е все тая. Попита ме какво имам предвид. Все ми е тая, рекох аз, как ще си нарече напълно излишната професия. Не смятал да търпи обидите ми, каза той, и да съм внимавал да не ми размаже физиономията. Аз пък му казах да се опита, ако му стиска, и да ми даде името си, понеже бездруго смятам да се оплача от него. Нямам намерение никакво име да ми дава, каза той, а освен това съм смърдял и съм бил почнал да оплешивявам. После се извърна и след като изруга, се махна.

Затворих вратата на тоалетната и се взрях угрижено в огледалото. Естествено, нямаше и следа от плешивина; кой знае как му бе хрумнало такова нещо на оня идиот! Измих си лицето, върнах се в купето и си облякох сакото. Релсите, стълбовете и електрическите проводници отвън все повече се сгъстяваха, влакът намали скоростта си и вече можеше да се види перонът: рекламни табла, телефонни кабинки, хора с багажни колички. Влакът спря.

Запромъквах се по коридора към вратата. Някакъв човек се блъсна в мен, аз го изтласках встрани. Кондукторът стоеше на перона, подадох му куфара си. Той го взе, погледна ме, ухили се и го плъосна отвисоко на асфалта. И ми се извини с усмивка. Слязох, грабнах си куфара и се отдалечих.

Попитах някакъв човек в униформа за влака, с който трябваше да направя връзка. Той ме изгледа продължително, после измъкна омачкана книжка, наплюнчи замислено показалеца си и започна да я прелиства.

– Нямате ли компютър?

Мъжът ме изгледа въпросително.

– Няма значение – рекох аз, – продължавайте.

Прелистваше, въздишаше, после пак прелистваше.

– Международният в шест трийсет и пет, осми коловоз. После се прекачвате в...

Отпраших, понеже няхах време за плямпането му. Вървах с усилие, не бях свикнал да съм буден по това време. Заварих влака си на осми коловоз, качих се, влязох във вагона, изтиках някаква дебела дама, пробих си път до последното свободно място до прозореца и се тръшнах на седалката. След няколко минути потеглихме.

Срещу мен седеше кокалест господин с вратовръзка. Кимнах му, той отвърна на поздрава ми и се загледа нанякъде. Отворих куфара, извадих бележника си и го положих на тясната масичка помежду ни. Едва не му бутнах книгата, но той успя да си я хване. Налагаше се да бързам, статията трябваше да е готова още преди три дни.

Ханс Баринг – започнах – е прибавил към поредицата свои... – не! – ...към множеството свои опити да ни убива от скука с разсъжденията си – не, – със зле представените си разсъждения за живота на значителни – не, – бележити – това пък хич не става. Замислих се. – ...исторически личности – ха така – още един. Току-що излязлата негова биография на твореца – не, – на художника Жорж Брак може да бъде наречена просто несполучлива, но това вероятно би оказало твърде висока чест на книга, която... Пъхнах молива между устните си. Сега трябваше да измисля нещо силно. Представих си лицето на Баринг, докато четете статията, но въпреки това нищо не ми хрумна. Бях очаквал по-голямо удоволствие.

Може би просто бях уморен. Разтърках наболата си брада, която остави у мен неприятно чувство – непременно трябваше да се обръсна. Оставих молива и облегнах глава на прозореца. Започваше да вали. Капките се блъскаха в стъклото и отлитаха в посока, обратна на движението на влака. Запримигвах, дъждът се усили, капките се разбиваха и сякаш оформяха лица, очи, усти, аз затворих очи и както се вслушвах в ромона на дъжда, задрямах: за няколко секунди не знаех къде се намирам; струваше ми се, че се нося из просторно празно пространство. Отворих очи: прозорецът бе покрит с водна пелена, дърветата се скланяха пред силата на дъжда. Затворих бележника и го прибрах. Сега видях и коя книга четете мъжът срещу мен – „Последните години на Пикасо“ от Ханс Баринг. Това не ми хареса. Стори ми се, че по някакъв начин ми се подиграват.

– Лошо време! – казах.

За миг той вдигна очи.

– Нищо особено, нали? – кимнах към пасквила на Баринг.

– На мен ми е интересно! – възрази той.

– Защото не сте експерт.

– Е, това трябва да е причината – каза той и обърна страницата.

Подпрях глава на облегалката, врагът още ме болеше от нощта, прекарана във влака. Извадих си цигарите. Дъждът постепенно отслабваше, първите планини вече изникваха сред мъглата. Измъкнах с устни една цигара от кутията. Когато шракнах запалката, се сетих за картината на Камински „Натюрморт с огън и огледало“: неспокойна смесица от светли тонове, от които изскачаше остър пламък, решил сякаш да напусне платното. От коя ли година? Не знаех. Трябваше да се подготвя по-добре.

– Вагонът е за непушачи.

– А?

Без да става, мъжът посочи към залепения на стъклото знак.

– Само да си дръпна два-три пъти!

– Вагонът е за непушачи – повтори той.

Пуснах цигарата и я стъпках, стиснал зъби от гняв. Е, като е така, сам си е виновен, че повече няма да му продумам. Извадих „Бележки върху Камински“ на Коменев, зле отпечатано джобно издание с неприятна джунгла от бележки под линия. Дъждът бе престанал, през процеците в облаците се показваше синьо небе. Все още бях твърде уморен. Не биваше обаче да заспивам отново, скоро трябваше да слизам.

Малко по-късно вече зъзнех в чакалнята на една гара с цигара между устните и чаша димящо кафе в ръка. Включих самообръсначката си в тоалетната, но тя отново не заработи. Значи, и тук нямаха ток. Пред една книжарница видях стойка с джобни издания: „Рембранд“ на Баринг, „Пикасо“ на Баринг, а във витрината, естествено,

пирамида от луксозното издание на „Жорж Брак или Откриването на куба“. От една дрогерия си купих две самобръсначки за еднократна употреба и крем за бръснене. Пътническият влак бе почти празен, аз се отпуснах в меката тапицерия на седалките и мигновено затворих очи.

Когато се събудих, насреща ми седеше млада жена с червени коси, чувствени устни и дълги стройни ръце. Загледах я, а тя се направи, че не забелязва. Зачаках. Когато погледът ѝ докосна моя, ѝ се усмихнах. Тя се втренчи през прозореца. После обаче припряно приглади косите си – не можа да скрие съвсем, че е развълнувана. Гледах я и се усмихвах. След няколко минути тя стана, грабна си чантата и напусна вагона.

Ама че тъпачка, рекох си. Сигурно сега ме чакаше в ресторанта, но ми беше все тая, мързеше ме да стана. Беше задушно: през пелената от мъгла планините изглеждаха ту близки, ту далечни, по скалистите зъбери висяха парцаливи облаци, покрай нас прелитаха села, църкви, гробища, фабрики, един мотоциклет пълзеше по пътя през нивите. После пак ливади, гори, ливади, някакви мъже с мушамы разстилаха димящ асфалт по шосето. Влакът спря и аз слязох.

Единствен перон, кръгъл навес, малка постройка с кепенци на прозорците, мустакат кантонер. Попитах го за моя влак, той каза нещо, но на диалект, който не разбрах. Попитах още веднъж, той повтори опита си и двамата се зяпнахме безпомощно. После ме отведе до разписанието на стената, където бе изписано кога тръгват влаковете. Моят влак, разбира се, тъкмо бе заминал, а до следващия имаше още цял час.

Бях единственият клиент на гаровия ресторант. Там ли съм щял да се качвам? – полюбопитства съдържателката. Хич не било близо. На почивка ли?

Напротив, рекох аз и добавих, че отивам при Мануел Камински.

Не било най-добрият сезон, каза тя, но няколко хубави дни сигурно съм щял да имам. Гарантирала ми ги.

При Камински, повторих аз, Мануел Камински!

Не го знаела, не била оттук.

Казах ѝ, че той живее тук от двайсет и пет години.

А, значи, не бил тукашен, рече тя, така си и знаела. Вратата на кухнята се отвори и един дебел мъж сложи пред мен някаква лъщяща от мазнина супа. Взрях се нерешително в нея, хапнах малко и казах на съдържателката колко хубаво е тук. Тя гордо се усмихна. Навън, сред природата, но и тук, на тази гара. Далеч от всичко, сред обикновени хора.

Тя ме попита какво точно имам предвид.

Не сред интелектуалци, поясних аз, сред префърцунени фукльовци с университетска диплома. А сред хора, които все още са близо до животните си, до нивите си, до планините. Които рано си лягат и рано стават. Които живеят, а не размишляват!

Тя ме погледна със сбърчено чело и излезе; отброих парите, които дължах, и ги оставих на масата. В блестящата от чистота тоалетна се обръснах: никога не бях проявявал особена сръчност, пяната се примеси с кръв, а когато я измих, лицето ми, което внезапно ми се видя поаленяло и оголяло, бе набраздено от тъмни ивици. Плешивина ли? Как бе могло изобщо да му дойде наум! Поклатих глава, образът ми в огледалото стори същото.